

Öğretmen Adaylar? ?çin Güvenli ?nternet Kullan?m? Öz-Yeterlik Alg?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Öğretmen Adaylar? ?çin Güvenli ?nternet Kullan?m? Öz-Yeterlik Alg?s?
Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26939>

Özet

Ö?retmen Adaylar? ?çin Güvenli ?nternet Kullan?m? **Öz-Yeterlik Alg?s?** Ölçe?i, ö?retmen adaylar?nın dijital ortamlarda güvenli internet kullan?m? konusundaki algılanan yeterlilik düzeylerini ölçmek amacıyla uyarlanm?? bir araçtır. Ölçek, 30 maddeden ve dört farklı alt boyuttan oluşmaktadır. Yapılan uyarlama çalışması sonucunda, ölçeğin yüksek düzeyde geçerlik ve güvenirlik değerlerine sahip olduğu (Cronbach's Alpha $\alpha=.952$) tespit edilmiştir. Bu araç, ö?retmen yetiştirme programlarında siber güvenlik ve dijital vatandaşlık eğitimlerinin etkinliğini değerlendirmek için önemli bir tanıtı aracı olarak hizmet vermektedir.

Anahtar Kelimeler

Güvenli internet kullan?m?, **öz-yeterlik alg?s?**, ö?retmen adaylar?, siber güvenlik, kötü amaçlı yazılım, sosyal ağ mühendisliği, ölçek uyarlama, psikometri.

Yazarlar

Doğanç, E. ve Korucu, A. T.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, ö?retmen adaylar?nın interneti güvenli bir şekilde kullanma becerilerine yönelik kendilerini ne kadar yeterli gördüklerini değerlendirmektir. Dijitalleşen eğitim ortamlarında ö?retmenlerin öğrencilerine rehberlik edebilmesi ve kendi kişisel/profesyonel verilerini koruyabilmesi hayati önem taşımaktadır. Bu kapsamda, ölçek ö?retmen adaylar?nın siber güvenlik tehditleri karşısındaki **öz-yeterlik** düzeylerini belirlemeyi hedeflemektedir.

Ölçek, adaptasyon çalışması olarak tasarlanmış olup, orijinal bir yabancı dil ölçeğinin Türk kültürüne ve eğitim sistemine uygunluğunu sağlamak ve ö?retmen adaylar?nın internet güvenliği konusundaki algılarının yapışal olarak incelemek için kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, üniversitelerin ö?retmen yetiştirme müfredatlarında siber güvenlik eğitimlerinin içeriğini ve yöntemlerini geliştirmeye yönelik geri bildirim sağlamaktadır.

Yapı (Konstrukt)

Ölçek, **Öz-Yeterlik Alg?s?** yapışın, özellikle internet kullan?m? ve siber güvenlik bağlamında ölçmektedir. Öz-yeterlik, bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine dair inancıdır. Bu ölçekte ölçülen yapı, ö?retmen aday?nın dört ana alandaki yeterlilik inancına odaklanır: kötü amaçlı yazılımlardan korunma, sosyal paylaşım sitelerinde kişisel verileri güvende tutma, web tabanlı tehditleri tanıma ve genel bilgisayar güvenliği uygulamaları sürdürme.

Ölçeğin çok boyutlu yapıs?, güvenli internet kullanımının tek bir beceri seti yerine, farklı dijital güvenlik alanları kapsayan karmaşık bir yeterlilikler bütünü olduğunu göstermektedir. Bu dört boyut, modern siber tehditlerin geniş yelpazesini kapsamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, açmlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ile incelenmiştir. Yapı geçerliğini destekleyen istatistiksel sonuçlar oldukça güçlüdür. Örneklem yeterliliğini gösteren **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** değeri 0.957 olarak bulunmuştur. Bu değer, verilerin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu işaret etmektedir.

Ayrıca, verilerin çok değişkenli normal dağılıma uygunluğunu test eden **Bartlett Sphericity Testi** sonuçları da anlamlıdır ($\chi^2 = 34287.486$; $p = .000$). Bu sonuçlar, değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin birim matris olmadığının ve dolayısıyla faktör analizinin yapılabirliğini kesin olarak desteklediğini göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı, en yaygın kullanılan güvenilirlik katsayısı olan **Cronbach's Alpha** ile test edilmiştir. Çalışma sonucunda güvenilirlik katsayısı (α) .952 olarak saptanmıştır.

Bu yüksek güvenilirlik değeri (.952), ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve ölçeğin iç tutarlılığının mükemmel düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, ölçeğin öğretmen adayların güvenli internet kullanım? öz-yeterlik algısını güvenilir bir biçimde değerlendirmek için uygun olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek, faktör analizi sonucunda toplam 30 madde ve dört farklı alt boyuttan oluşacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu dört faktör, güvenli internet kullanım? farklı operasyonel yönlerini temsil etmektedir:

Sosyal Paylaşım Sitelerinde Güvenlik (9 madde): Kullanıcıların sosyal medya platformlarında kişisel verileri ve hesap güvenliğini sağlamak amacıyla becerisine odaklanır.

Kötü Amaçlı Yazılım (8 madde): Virüsler, Truva atları ve diğer zararlı yazılımlara karşı korunma ve temizleme yetkinliğine iliktir.

Web Güvenliği ve Sosyal Ağ Mühendisliği (7 madde): Özellikle e-posta yoluyla gerçekleştirilen **kimlik avı** (phishing) gibi sosyal mühendislik saldırılarına karşı farkındalık ve korunma yeteneğini ölçer.

Bilgisayar Güvenli?i (6 madde): Genel sistem ve dosya güvenli?i, güncellemeler ve parola yönetimi gibi temel bilgisayar güvenli?i uygulamalar?n? kapsar.

Bu dört faktörlü yap?, öğretmen adaylar?n?n dijital güvenlik alan?ndaki yeterliliklerini detayl? ve ayrıntılı bir şekilde analiz etmeye olanak tan?r.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: 5'li **Likert Ölçe?i**. Yan?tlar 1=Kesinlikle Katılmıyorum ile 5=Kesinlikle Katılıyorum arasında de?mektedir.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmen Adaylar?

Ya? Grubu: Üniversite düzeyinde e?itim gören genç yeti?kinler (Genellikle 18-25 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, e?itim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylar? üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim ölçe?i (Self-report scale). Katılımcılar, internet güvenli?i ile ilgili durumlar kar??s?ndaki yeterlilik algılar?n? de?erlendirirler.

Anahtar Kelimeler

Siber güvenlik alg?s?, öz-yeterlik, öğretmen e?itimi, **Cronbach's Alpha**, KMO, **Likert**, **kimlik av?**, adaptasyon.

Yazarlar İletişim

Yazar ORCID Tanımlayıcı?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Sorumlu yazar?n kişisel iletişim adresi sa?lanmamıştır.

Yazma Adresi: engin.doganc.1905@hotmail.com

İzinler, Ücret ve Test Yılı?

İzinler: Ölçe?in akademik çal??malarda kullan?m? için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Ücret: Çal??mada ücret bilgisi belirtilmemiştir.

Test Y?li?: Ölçe?in uyarlama çal??ması 2020 y?l?nda yay?mlanm??tır.

Referanslar

Doğanç, E. ve Korucu, A. T. (2020). Öğretmen Adaylar? ?çin Güvenli ?nternet Kullan?m? Öz-Yeterlik Alg?s? Ölçe?i: Uyarlama çal??ması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 10(1), 201-218.

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden erişilebilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: ogretmen-adaylari-icin-guvenli-internet-kullanimi-oz-yeterlik-algisi-olcegi-toad.pdf

Öğretmen Adaylar? ?çin Güvenli ?nternet Kullan?m? Öz-Yeterlik Alg?s? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek, 30 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır:

Sosyal Paylaşım Sitelerinde Güvenlik (9 madde): Truva atlarındaki bilgisayar?ma girmesini önlemek için gerekli önlemleri alabilirim.

Kötü Amaçlı Yazılım (8 madde): Sosyal paylaşım sitelerinde profil bilgilerimi istemediğim kişilerden gizleyebilirim.

Web Güvenliği ve Sosyal Ağ Mühendisliği (7 madde): E-postalar? kimlik avına karşı koruyabilirim.

Bilgisayar Güvenliği (6 madde): Güvenlik dosyalar?m? güncelleyebilirim.